

Vaaz problemi: II

**"Eğer câmi'e gelen
Ümmet-i Muhammed
vaazdan sonra
zenginleşmiş olarak
mâbedi terketmiyor ve
eğer bir dahaki vaaz
bir heyecan içerisinde
bekleniyorsa o vaazın
sebeb-i hikmeti nasıl
açıklanabilir?"**

Vaaz, büyük ve ciddi bir mesele; çünkü, İslâm'ın pratik bilgilerinin Halk'a en özlü bir şekilde ve en etkili bir metod olan yüz-yüze metodu ile aktarılmasıdır. Fakat, bir önceki yazıda da temas ettiğimiz gibi, bu konuda çok ciddi bir problem var ve bu problem de ekserî hallerde vâzlarımızdan neş'et etmektedir. Bunları söylerken, elbette, hakikaten takdîr ve tebciil edilmesi iktizâ eden, ilim ve hikmet sâhibi, âlim ve fâzil ve ilmi ile âmil, hakikaten hatib, ehliyet ve liyâkat sâhibi muhterem vâzlarımızı ve hoca efendilerimizi tenzih etmekteyim; fakat ne yazık ki bu gibi zevât-ı muhterem ekseriyeti teşkil etmekte değildir ve bakıyye ekseriyet bilhassa İslâm'ın daha bir iyi anlatılması ve tanıtılması şart olan günümüzde bu ağır yükü kaldıracabilecek kuvvetli omuzlara sâhip bulunmaktan uzaktırlar. Evet; vâzlarımız çoklukla birer eğitici, birer öğretmen olarak ele alındığında, düşük performanslı, yetersiz, zayıf ve ayrıca mesleklerini ve cemâati de îcabı nisbetinde ciddiye almayan kişiler olarak göze çarpmaktadırlar. Bu konuda vermek istediğim bir örnek, vâzlarımızın Cemâat'e hitap tarzlarıdır. Resûl-ü Zîşan Efendimiz'i kendilerine örnek almaktan imtinâ eden bir kısmı, hitâbetleri esnâsında Cemâat'e karşı zaman-zaman sertleşmekte, onları hırpalamakta, azarlamakta ve hattâ tekdîr etmektedirler. Meselâ hemen-hemen her vaazında cemâata "adam olun, adam!" diyen bir vâz düşünebiliyor musunuz? Ve kezâlik, düşünmeliyiz ki, söz söylemede üslûbun ehemmiyetini, her kelâmın her mecliste söylenmesinin, velev ki mücerret mânâda doğru dahi olsa siyâseten yanlış olduğunu müdrîk olmaktan âciz, avâmî tâbir ile 'dangur-dungur' konuşan ve bu babdan olmak üzere, meselâ, hanımları ve kızları mütesettir olmayan mü'minleri alenen tahkîr ve mahcup etmeye çalışan ve handiye Mescid'e geldiğine pişman ettiren bir vâz acaba bu dine hizmet mi etmektedir?

Bu cümleden olmak üzere, başka bir

mühim mesele de, vâzların hitaplarındaki "öfkeli" tavidir. Elbette vaaz kürsüsü bir akademik tebliğ verme yeri değildir ve elbette teheyycün de bir değeri vardır; vardır ama bunun da bir usûlü olmalı değil mi? Aman Rabbim; o ne şiddet, ne celâl! Cemâat'e hitap ederken lüzumlu-lüzumsuz, yerli-yersiz, sık-sık hop oturup hop kalkmanın, kürsüyü yumruklamanın, yüksek sesli, öfkeli, büyük harfli konuşma yolunu seçmenin ve bunda ısrar etmenin bir matah olduğunu zannetmek bir zaaf değil de nedir?

Ve dahi, belki de en mühimi: Cemâatin Beytullah'a girmeden önceki ve sonraki hâli arasında ne kazandığına dikkat edilmeli değil midir? Eğer câmi'e gelen Ümmet-i Muhammed vaazdan sonra zenginleşmiş olarak mâbedi terketmiyor ve eğer bir dahaki vaazı bir heyecan içerisinde beklemiyorsa o vaazın sebeb-i hikmeti nasıl açıklanabilir?

***

Ayrıca, şahsen mühim addettiğim bir başka konu da "vaaz ve siyâset" meselesidir. Cemâatin ve vâz efendilerimizin bir kısmı için ciddi bir vaaz mutlaka siyâsî bir nitelik taşımaktadır; zira bu fikre göre kalitesiz bir vaaz, esas olarak, bu istikametteki resmî veya gayri resmî tazyikler ve tahditlerden kaynaklanmakta ve vaazlarda ve hutbelerde 'ortan, yeşillikten' bahsedilerek abesle iştilgal edilmek durumunda kalmaktadır. Vâkıa benim de birçokları gibi, vaazların ve bilhassa resmî nitelikli hutbelerin mevzû itibâriyle seviye ve kaliteleri hakkında çok ciddi itirazlarım olduğunu söylemeliyim; ancak, bâlâda zikrettiğim mevzû, yâni vaaz ve hutbenin siyâsîleştirilmesi fikri, kanâatimce, çok ciddi bir yanlışlıktır ve herşeyden önce bütün cemâati siyâsî kanâatler ve tercihler noktai nazarından homojen farzetmekten kaynaklanmaktadır. Vaaz kürsüsünden veya minberden siyâset yapılmasının getireceği ilk sonuç, "yar bana bir eğlence, medet" dercesine Sistem'in tahrik edil-

mesine yönelik provokatif bir dâvetiye olacaktır. Fakat bundan daha vahîmi olarak; Sistem bütün ipleri serbest bıraksa dahi, günümüzün plüral cemiyetinde böyle bir yola girilmesi, cemâatin parçalanmasına, politik saflaşmalara ve hattâ cepheleşmelere sebebiyet verecektir ki bu keyfiyet, kendisinde 'rahmet' olan bir 'ihtilâf' değil, 'felâket' olan ve Şanlı Resûl'ün tel'în ve takbîh ettiği bir 'tefrika'dan gayri bir netice hâsül etmeyecektir. Hattâ böyle bir tecrübenin, câmi'lerin bütün cemâati kucaklayan niteliğinin zâil olmasına ve câmi' parsellenmesine de yol açacağını söyleyebilirim ki, bu, İslâm dünyasında bir nevi "kiliseleşme" akımının yaratılmasından başka bir şey de olmayacaktır.

***

Hâsılı Fuzûlî'nin de dediği gibi: "Derd çok"! Lâkin, ben, bu yazının sonuna, bir de "Câmi' Problemi"nin bir cüzü olmak üzere kısa bir not düşmek istiyorum ve diyorum ki: Nedir bu, namaz vakitlerinin dışında "câmi' kapatma" rezâleti? Yoksa bir tür "protest müslümanlık" ile mi karşı-karşıya bulunmaktayız? Edeb yâhû! Din-diyânet deyince hemenecik başkalarını suçlayan bir kısım muhteremlerin, kendilerine bakmaları akillarına gelmeyecek ve kendileri ile hesaplaşmak gibi bir ahlâkî vecibeleri bulduklarını hâtırlatmayacaklar mı?

Nedir bu ayy ey ehl-i îman ihvân! Arabesk tegannîsi gibi garip nağmelerle iç bunaltarak, sabah ezanlarında uyuklayarak ezan kırâat eden, câmi' minâresine çıkmaya üşenen kalitesiz ve ciddiyetsiz müezzînler; cemâate saygı duymayan, dersine çalışmayan vâzlara, namazını yeldir-yepelek kıldırıp câmiyi mü'minlerin suratına kapatan bu protest imamlara kimse bir ihtar ve îkazda bulunmayacak mı?

Yâ Hû! Bu memlekette "Diyânet İşleri" diye bir kurum var mıydı acaba?

dhocaoglu@yahoo.com

dhocaoglu@superonline.com